

TÁRSULATI ÜGYEK.

V. SZAKÜLÉS 1896. NOVEMBER HÓ 4-ÉN.

Elnök: BÖCKH JÁNOS.

Az elnök megnyitván az ülést, üdvözli a nyári szünetek után egybegyűlt szakülést, mire dr. L. LÓCZY LAJOS v. tag a társulat elnökét a vaskorona-renddel való kitüntetéséhez üdvözli; dr. STAUB MÓRICZ e. titkár pedig az összes, a nyár folyamán kitüntetett tagokat üdvözli, de első sorban dr. S. SEMSEY ANDOR-t, ki a király és a hazai egyetemek részéről magas kitüntetésben részesült.

A titkár jelenti továbbá, hogy a nyár folyamán elhunytak:

DAUBRÉE A., a geologia tanára Párisban;

PRESTWICH J., egyetemi tanár Oxfordban;

BEYRICH E., egyetemi tanár Berlinben; mindhárman a társulat tiszteletbeli tagjai és végre:

dr. GHYCY GEZA, a budapesti kereskedelmi akadémia igazgatója, társ. rend. tag.

Az e. titkár jelenti, hogy KIRÁLDI HERZ ZSIGMOND, a magy. ált. köszénbánya részv.-társaság vezérigazgatója az örökítő tagok sorába lépett.

Rendes tagságra ajánlatik KÖLLNER PÁL, a muszári aranybányák igazgatója, dr. KRENNER J. SÁNDOR alelnök által.

Előadások:

1. Dr. SZONTAGH TAMÁS: «*A sepsi-szentgyörgy-gyimesi vasútvonal geológiai viszonyairól*» értekezik. Előadó a 112 km hosszú vasútvonalat a nyomjelzés alkalmával bejárta és geológiailag felvette. Az alsó szakasz az Olt mentén Málnásig alluviál területen húzódik, azon túl a jobb parton az andesit hegység oldalán Tusnádig. Innen sok nehézség volt a folyó bal partján levő tőzeg-területekkel. Tusnád-Újfalutól Csik-Szerdáig kavicsos a térszín, de még itt is vannak tőzeges területek. E tájon kezd a vonal emelkedni a Keleti-Kárpátok andesites oldalaira és eléri a csillámpala övét. A 62 m magas és 204 m hosszú karakói áthidalásnál a Rákospatak völgyénél a gnájszokba ér, s ezentúl egy szürke, valószínűleg juramész-kőbe és erősen gyűrődött márga-palákba. Gyimes közelében már homokkövek váltakoznak calciteres mészkövekkel. Az építéshez a kitűnő andesiteket és homokköveket használták, de a Hargita hegységből is hoztak anyagot. A cement kötéséhez a gránit és gnájsz-darát használták.

2. MELCZER GUSZTÁV: «*Új baryt előfordulást*» ismertetett Dobsináról: az előadó főképen a kristály-geometriai viszonyokra volt tekintettel. A vaspáton ülő kristályok habitus tekintetében egészen eltérők az eddig ismeretes magyarhoni

barytoktól, a mennyiben a *b* tengely szerint (MILLER állítása) megnyúltak. Összesen 18 alakot constatált rajtuk, ezek közt a (772) pyramis új.

3. P. INKEY BÉLA értekezett: «*Magyarország talajviszonyairól a legújabb földtani és földmívelési térkép alapján*». Bevezetésül főbb vonásokban Magyarország domborzati viszonyait ismertette. Az egyes művelési ágak és a domborzati, illetőleg geológiai viszonyok közt bizonyos összefüggés kimutatható. A magas erdőségek a hegyes vidéket foglalják el, egy másik faj a ligeti erdők a folyók mentén a nedves helyeket borítják, míg egy harmadik fajuk a homoktalajhoz kötött. A legelőknak szintén több faja van; a havasi legelők az erdők határán felül vannak és csak a Kárpátok magas hegygyűrűjében találhatók; a síksági legelők éppen a legmélyebb helyeket foglalják el a negyedkori és alluviál területeken és pedig vagy szikes, vagy homokos talajon, tehát a szántás-vetésre alkalmatlan helyeken. A földmívelésre legalkalmasabb terület, mint szántóföld, rét, kert és részben szőlő alluviális és diluviális vidékeken vannak. A szőlő vagy hegyvidéki, ez a kisebb hegységek szélén és a dombvidéken, vagy homok szőlők a síkságok. A legjobb borvidékek trachyton vagy fiatal harmadkori eruptív kőzeteken vagy lőszön vannak. Ugyancsak a negyedkori képződményekhez (főképen lősz) vannak a szántóföldek kötve. Előadó a társulat által kiadott geológiai térképen és a földmívelési miniszterium által kiadott földmívelési térképen demonstrálta az elmondottakat.

VI. SZAKÜLÉS 1896. DECZEMBER HÓ 2-ÁN.

Elnök: BÖCKH JÁNOS.

A titkár jelenti, hogy a társulatnak egyik régi tagja és 1888 óta levelező tagja:

H. HAZSLINSZKY FRIGYES collegiumi igazgató Eperjesen, f. év november 19-én meghalt, úgyszintén

PREUSZNER JÓZSEF kir. tanácsos és magánzó Budapesten, folyó év november 18-án meghalt. A szakülés e jelentést szomorú tudomásul veszi.

Rendes tagnak ajánlja az e. titkár a «Geo-palaeontologiai Nemzeti Muzéumot» Zágrábban.

Előadások:

Dr. KOCH ANTAL: A «*Gryphaea Eszterházyi előfordulásáról és elterjedéséről*» értekezett. Röviden ismertette FICHEL, STACHE, PÁVAY és HOFFMANN az e fajra vonatkozó munkálatait, áttért az egyes lelethelyek és előfordulási viszonyok jellegzésére. E fajt hosszú ideig csupán hazánk délkeleti hegyes vidékén Erdélyben találták, míg 1884-ben SUESS E. Közép-Azsiából is kimutathatta. A legtanulságosabb és gyűjtésre leghálásabb lelethely a Zsibó melletti Rákóczy-hegy. Előadó a saját felvételei alkalmával felkereste az egyes lelethelyeket, s azt találta, hogy a *G. Eszterházyi* többnyire márgás rétegekben a *Nummulites perforata* szintek alján fordul elő. SUESS E. szerint szintén az alsó eocænben fordul elő. Áttérve a Zsibó melletti Rákóczy-hegy geológiai ismertetésére, jellegzi a kövületet és a különböző helyeken gyűjtött példányokat bemutatta.

TREITZ PÉTER: «*A magyar Alföld szikes talajáról*» értekezett. Előadó ama nézetnek ad kifejezést, hogy a folyóvizek hozzák a hegyekről a különböző sókat és a vizek elpárolgása után visszamaradnak a sók, a melyek összetétele mindig a hegyek kőzetétől és az altalaj minőségétől függ. A víz elpárolgása által a sók lassankint felhalmozódnak, a hol pedig a víz stagnált és korhadó növények voltak, ott ezek is befolyásolják a sók képződését, nemkülönbén a meszes altalaj, a mely a chloridok és kénsavas sók cserebomlását eredményezi. Áttérve a talajnemek elterjedésére kiemeli, hogy a homokos és lösztalaj a legrégebb, a legifjabb az iszapos talaj, ezen, ha sokáig volt rajta mocsár, képződött a szurokföld. A löszterületeken jelentéktelenek a székes földek, legnagyobbak vannak a kisebb belföldi vízerek mentén, mint a Hortobágy, Aranka és Szárazér közelében; de a nagyobb folyók árterei is elszékesedtek. A székes földek oldható sótartalma legnagyobb részét szóda, kisebb medencékben néha kénsavsókat is találunk; salétrom szintén sok helyen fordul elő, de csak a talaj előkészítésekor virázkik ki. Végül röviden szól az előadó a talajjavításról, a melynél főszerepe jut a gipsznek.

A f. évi november 4-én tartott választmányi ülésen az e. titkár jelenti, hogy Magyarország geológiai térképe elkészült és 450 példány már elkelt a bányász- és geológiai congressus tagjai közt. Egyúttal jelenti, hogy KILLÁN FRIGYES könyvkereskedő a térképet bizományba kérte, mit a választmány elfogadott és a térkép könyvkereskedői árát 6 forintban állapította meg, a társulati tagok pedig azt 2 frtért szerezhetik meg a társulati titkárságánál.

Az e. titkár bemutatja a nyár folyamán több egyesület évi vagy ünnepi üléseire beérkezett meghívókat, ezeknek csaknem mindegyikén képviselve volt a társulat, különösen a bányász-geológiai congressuson nagy számmal vettek részt a tagok.

Csereviszony megkötését kéri a «Troppauer naturwissen. Verein» és a chicagói «Academy of Sciences». A választmány az ajánlatot elfogadja.

Az e. titkár bemutatja az április-október havi pénztári jelentéseket. Az e. titkár kéri a választmány határozatát, hogy a «SZABÓ JÓZSEF emlék-alap» mikénti felhasználásának részleteit illetőleg tüzetes ügyrendet dolgoztasson ki, hogy a jövő évi közgyűlésen azt előterjeszthesse. A választmány határozatából e teendők egy bizottságnak adatnak át, a melynek tagjai, BÖCKH JÁNOS elnök ajánlatára dr. L. LÓCZY LAJOS, dr. PETHŐ GYULA, P. INKEY BÉLA és dr. STAUB MÓRICZ.

A könyvtár részére beérkezett ajándékok:

Publicationen des HAYNALD-Observatoriums. 1896. VIII., Heft 5. — Correspondenzblatt des Naturforschenden Vereins zu Riga. 1895. XXXVIII. — Thirteenth Ann. Rep. of the Board of Trustees of Public Museum of City Milwaukee. — Ann. Rep. of the State Geologist for 1888—1893. — Boletín del Observatorio Astron. Nacion. de Tacubaya T. I. P. 24—25. — Revista Trimensual do Instituto Historico e Geografico Brasiliere. T. LVI. Par. 2, T. LVII. Par. 1—2. — Jahreshefte des Vereins für vaterländische Naturkunde in Württemberg. Bd. LII.

A «SZABÓ EMLÉK-ALAPÍTVÁNYRA»

1896 július 1-étől 1896. december 31-ikéig beérkezett adományok kimutatása.

(Negyedik kimutatás.) *

1503. sz. gy.-ív: Dr. Wartha Vincze műegyetemi tanár	frt 10.—.	—	Lengyel
István Budapest	frt 2.—.	—	Pogány Gyula Ungvártt
	frt 1.—.	—	Összesen...
			frt 13.—
Ehhez adva a 1896. június 30-ikáig beérkezett ...			» 4001.80
			Összesen frt 4014.80

Kelt Budapesten, 1896. december hó 31-én.

Dr. STAUB MÓRICZ. s. k.
első titkár.

* Lásd Földtani Közlöny XXVI. 158. l.